

Projekta " Metodikas un rokasgrāmatas izstrāde ES nozīmes biotopu noteikšanai dabā" (līgums Nr. 1-2/NOR/08/070-22)

Projekta ievadsemināra

PROTOKOLS

2009. gada 29. jūnijs, plkst. 10:00
Vides ministrijas 409. telpa

Ievadsemināra dalībnieku saraksts saskaņā ar pielikumu Nr. 1.

Darba kārtība:

1. Semināra atklāšana, Ainārs Auniņš - Latvijas Dabas fonds
2. ES Biotopu direktīva (92/43/EEC) un tās ieviešana Latvijā, Ilona Mendziņa - Vides ministrija
3. Līdzšinējā ES nozīmes biotopu interpretācijas prakse Latvijā - vēsture, problēmas, risinājumi – I.Kabucis - Latvijas Dabas fonds
4. Biotopu noteikšanas metodikas un rokasgrāmatas izstrādes projekts - uzdevumi, plānotās darbības un iesaistīšanās iespējas - A. Auniņš - Latvijas Dabas fonds
5. Jautājumi, priekšlikumi un komentāri

Sanāksmes norise:

A.Auniņš atklāj ievadsemināru un iepazīstina ar tā programmu.

I. Mendziņa savā prezentācijā informē par Biotopu Direktīvas ieviešanas gaitu Latvijā. Latvijai, pirms iestāšanās Eiropas Savienībā saistošas kļuva Putnu un Biotopu direktīvas. Abas direktīvas paredz nosacījumus sugu un to dzīvotņu, kā arī aizsargājamo biotopu aizsardzību, izmantošanu, aizliegtās darbības. Nosaka aizsargājamo sugu un biotopu sarakstus, kurām veidjamas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas (Natura 2000 teritoriju tīkls). Biotopu direktīva paredz arī ziņot par tās pielikumos uzskaitīto sugu un biotopu stāvokli, aizsardzības statusu, apdraudējumiem. Biotopu direktīvas ieviešanas process Latvijas normatīvajos aktos joprojām turpinās. Laikā no 2000 līdz 2004 gadam norisinājās Natura 2000 teritoriju tīkla izveide Latvijā. 2004. gadā Latvija iesniedza Natura 2000 priekšlikumus Eiropas Komisijai (turpmāk tekstā EK), kas tika izvērtēti un prezentēti 2005. gadā boreālajā biogeogrāfiskajā seminārā. Apkopojot semināra rezultātus, redzams, ka Latvijā biotopu direktīvas ieviešana bijusi sekmīgāka nekā Igaunijā un Lietuvā. Tomēr arī Latvijā 6 biotopu un 5 sugu aizsardzībai jāveido jaunas Natura 2000 teritorijas, vēl 6 biotopu un 16 sugu aizsardzība jāparedz jau esošajās teritorijās.

2007. gadā tika iesniegta atskaite par biotopu direktīvas ieviešanu laika posmam no 2000 līdz 2006. gadam. Šajā atskaitē izvērtē katru sugu un biotopu atsevišķi un novērtē tā aizsardzības statusu. Vairā nekā puse no Latvijā sastopamajiem ES nozīmes biotopiem ir ar nelabvēlīgu aizsardzības statusu. Tomēr gan sugu, gan biotopu aizsardzības novērtējums Latvijā ir augstāks nekā biogeogrāfiskajam reģionam kopumā.

I.Kabucis savā prezentācijā iepazīstina ar jēdziena biotops definējumu. Informē par biotopu interpretācijas vēsturi Latvijā, sākot ar projektu CORINE biotopes projektu, kura galvenais uzdevums bija apzināt bioloģiski daudzveidīgās teritorijas un datu bāzes izveide. CORINE datu bāzē glabājas informācija par visiem Latvijā sastopamajiem biotopiem. Šī projekta laikā apzinātas šādas nozīmīgas problēmas – nepietiekoša Latvijas veģetācijas sistēmas izpēte un Latvijas biotopu klasifikatora neesamība. Laikā no 1998. līdz 2000. gadam izstrādāts Latvijas biotopu klasifikators, kurš balstīts uz Palearktikas biotopu klasifikatoru.

„Metodikas un rokasgrāmatas izstrāde ES nozīmes biotopu noteikšanai dabā”

Biotopu direktīvas I pielikuma biotopi apkopoti vienotā rokasgrāmatā, kas vairākkārt papildināta. Tajā sniegta biotopu klasifikācija, kas veidota pēc dažādām biotopu klasifikācijas sistēmām, tā nav hierarhiska. Biotopu direktīvas I pielikuma biotopi ir instruments kā saglabāt bioloģisko daudzveidību Eiropas Savienībā, izceļot reģionam raksturīgās un apdraudētās dabas vērtības. Latvijā sastopamo ES nozīmes biotopu apzināšana un apkopošana rokasgrāmatā norisinājās no 1998 līdz 2000. gadam.

Pēc ES nozīmes biotopu rokasgrāmatas izdošanas norisinājās EMERALD projekts, kura laikā notika arī rokasgrāmatas aprobācija praksē. Projekta laikā veica ES aizsargājamo biotopu sastopamības un aizsardzības stāvokļa novērtējumu Latvijā, kura rezultātā izveidota arī Natura 2000 datubāze. Natura 2000 datubāzē apkopota informācija par Natura 2000 teritorijās sastopamajiem biotopiem, to aizņemto platību un biotopu stāvokļa novērtējums. Šī datu bāze iesniegta Eiropas Komisijai. 2008. gadā uzsākts Natura 2000 teritoriju augu un biotopu monitorings. Projektā arī paredzēts kartēt tās Natura 2000 teritorijas, kurām biotopu kartējuma vēl nav. Šī projekta laikā konstatētas atšķirības ES nozīmes biotopu interpretācijā. Projekta laikā konstatētas arī šādas problēmas - biotopu kartēšanai nav vienotas pieejas, ir dažādi detalizācijas līmeņi un nav vienotas Natura 2000 kartējumu datu bāzes. Šīs problēmas risināmas, ja būtu valsts institūcija, kas būtu atbildīga par kartējumu datu bāzes uzturēšanu, un visi ar teritoriju kartēšanu saistīti darbi notiktu uz iepriekšējo kartējumu bāzes. Biotopu interpretācijas problēmas risinājums – stingra metodika biotopu noteikšanai un kvalitātes novērtēšana, kā arī regulāra ekspertu savstarpējā kalibrācija.

J.Sprūds uzsāk diskusiju par jēdzienu *ES nozīmes biotopu interpretācija* un *aizsargājams biotops* skaidrojumu.

A.Auniņš informē klātesošos par Es nozīmes biotopu noteikšanas metodikas projekta uzsākšanas vēsturi, finansējumu no Norvēģijas finanšu instrumenta īstermiņa eksperta fonda, mērķiem un ilgtermiņa mērķiem. Iepazīstina ar projektā veicamajām aktivitātēm, darba organizāciju un iesaistīšanās iespējām.

M.Kalniņš interesējas par to, kas būs specializēto darba grupu vadītāji.

A.Auniņš informē, ka piekrastes darba grupas vadītāja būs Ieva Rove, saldūdeņu un atsegumu biotopu darba grupu vadīs Lelde Eņģele, zālāju biotopu darba grupas vadītāja – Solvita Rūsiņa, purvu un virsāju darba grupas vadītāja būs Liene Salmiņa, bet mežu biotopu darba grupu vadīs Viesturs Lārmanis.

I.Kabucis skaidro jēdziena *biotopu interpretācija* un *aizsargājamais biotops* izpratni Biotopu direktīvas kontekstā.

P. Lakovskis interesējas vai tādu biotopu atpazīšanā, kurā augu sugu sastāvs nav identificējošais, piemēram, atsegumu biotopi, plānots iesaistīt šīs jomas speciālistus.

A.Auniņš atbild, ka darba grupu vadītāju uzdevums ir īpaši uzaicināt speciālistus, kuru viedoklis ir būtisks. Mērķis ir apzināt visus viedokļus.

J.Sprūds uzsāk diskusiju par to, ka biotops ir mākslīgi radīta konstrukcija, kas radīta tā aizsardzībai. Izsaka viedokli par ES Biotopu direktīvas pārformulēšanu Latvijā.

D.Vilkaste skaidro, ka pret Latvijai bija ierosināta pārkāpumu procedūra par to kā Biotopu direktīva tika pārņemta. Maija beigās ir pieņemti grozījumi Sugu un biotopu aizsardzības likumā, kurās precizētās tās lietas, kuras EK bija norādījusi kā pārkāpumus. No EK nav bijuši iebildumu par biotopu sarakstu vai aizsargājamo un ierobežojami izmantojamo sugu sarakstu un tie akceptēti.

J.Sprūds izvērš diskusiju par to, ka ezeru biotopus nevar noteikt pēc augiem un to, ka nav iespējams izveidot vienotu datu bāzi par visiem biotopiem.

A.Auniņš skaidro, ka ievadseminārā uzsvērtā problēma saistīta ar biotopu kartējumu datu bāzēs nevis vienotas datubāzes par visiem biotopiem trūkumu. Savukārt ezeru biotopu identificēšana ES Biotopu direktīvas kontekstā veicama pēc ES biotopu interpretācijas rokasgrāmatas, kura pamatā balstās uz augu sugu sastāvu, bet šis jautājums ir atvērts diskusijai.

I.Kabucis min vairākus piemērus, par to cik plaši un dažādi Biotopu direktīva tiek interpretēta citās Eiropas valstīs.

J. Greivulis aizsāk diskusiju par to vai un kā biotopu kvalitātes kritēriju izdalīšana palīdzēs biotopu „Metodikas un rokasgrāmatas izstrāde ES nozīmes biotopu noteikšanai dabā”

aizsardzībai. Diskusijā iesaistās J.Sprūds un I.Kabucis.

J. Sprūds iesaka arī Latvijas aizsargājamiem izdalīt prioritāri aizsargājamus biotopus un veidot aizsardzības pakāpes.

Sanāksme slēgta plkst.12:15.

Ievadsemināru vada: Ainārs Auniņš

Protokolē: Rūta Sniedze